

Valtakunnallisen Henkilöliikennetutkimuksen 2016 tietosuojaseloste

Päivitetty: 11.1.2019

1. Rekisterinpitäjä

Rekisterin rekisterinpitäjä on Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (jäljempänä HSL), y-tunnus 2274586-3.

Rekisteriasioiden yhteyshenkilö on erikoistutkija Pekka Räty. Tutkimuksen vastuullinen johtaja on osastonjohtaja Sini Puntanen.

HSL:n tietosuojavastaava on hallintopäällikkö Antti-Pekka Röntynen.
Osoite: Opastinsilta 6 A, Helsinki, PL 100, 00077 HSL
Puhelin: HSL Asiakaspalvelu, puh. 09 4766 4000
Sähköposti: tietosuojavastaava@hsl.fi

2. Rekisterin nimi

Rekisterin nimi on Valtakunnallinen Henkilöliikennetutkimus 2016, Helsingin työssäkäyntialueen aineistot

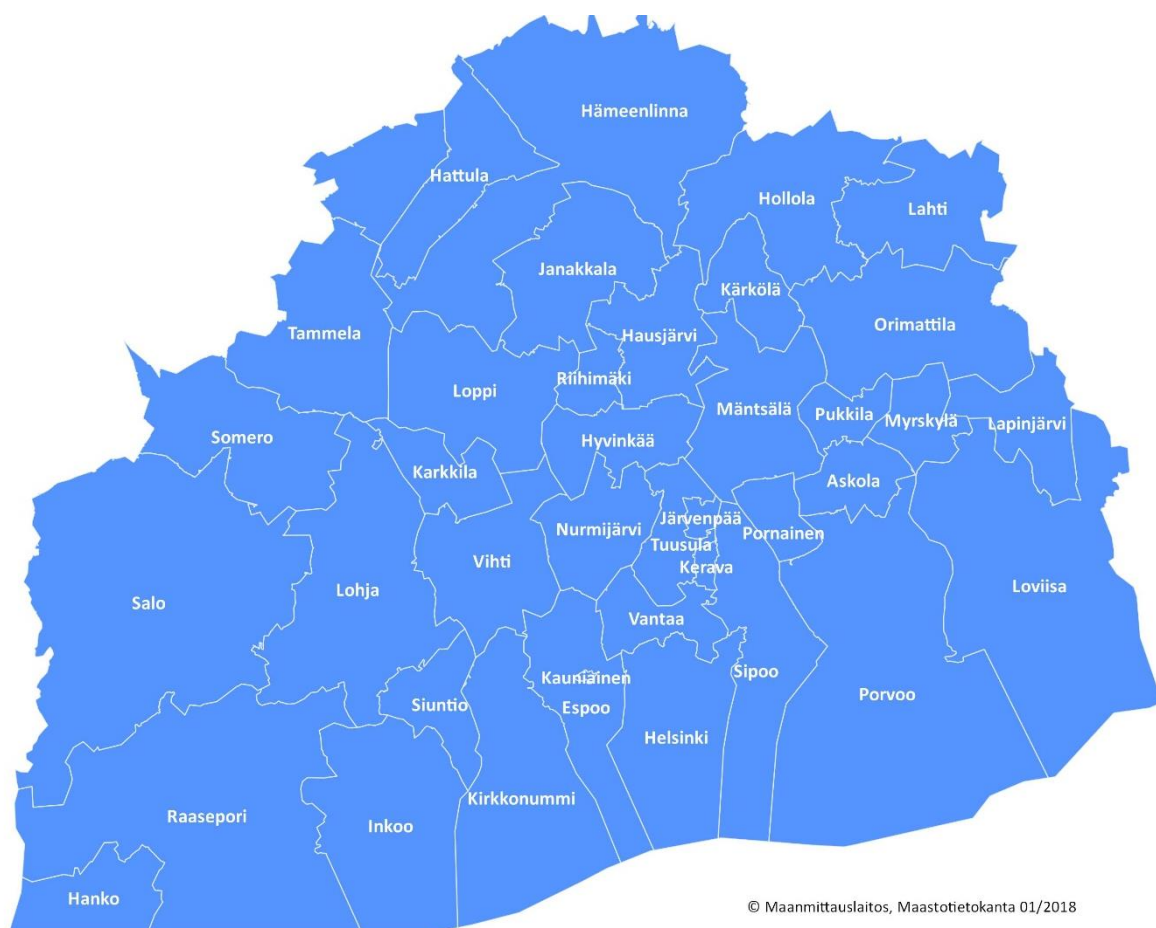
3. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Valtakunnallinen Henkilöliikennetutkimus toteutettiin vuonna 2016. Tutkimuksen päätilaajana oli Liikennevirasto, ja HSL oli yksi seudullisen lisätöksen tilaajista. Tutkimuksella kerättiin yhdenmukaista ja vertailukelpoista tietoa koko maassa asuvien 6 vuotta täyttäneiden liikkumistottumuksista.

HSL:n tehtävänä on vastata Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta (laki pääkaupunkiseudun kuntien jätehuolto ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta, 829/2009). Liikennejärjestelmäsuunnitelma laaditaan osana Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) suunnitelmaa, josta Helsingin seudun kunnat (Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti) ja valtio ovat yhdessä sopineet. Valtakunnallisen Henkilöliikennetutkimuksen henkilötietojen pääkäyttötarkoitus on HSL:n osalta tämän tehtävän toteuttaminen.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisessa tarvitaan luotettavaa tietoa asukkaiden liikkumistottumuksista: miten paljon ihmiset liikkuvat, mistä minne he kulkevat, mitä kulkutapoja he käyttävät ja millaisia eroja liikkumistottumuksissa on alueiden ja väestöryhmien välillä. Koko vuoden liikkumista kuvaava valtakunnallinen Henkilöliikennetutkimus täydentää näissä kysymyksissä HSL:n omaa Liikkumistutkimusta, joka koskee vain syksyn arkipäiviä.

Suunnittelun tueksi on laadittava myös ennusteita siitä, miten ihmisten liikkumistarpeet todennäköisesti kehittyvät tulevaisuudessa. Jotta Helsingin seudun liikennettä olisi mahdollista ennustaa oikein, tarvitaan tietoa myös seudun ulkopuolella asuvien liikkumisesta. HSL:n tavoitteena työssä oli saada liikenne-ennustemallin ylläpidossa ja kehittämisessä tarvittavat liikkumistiedot koko Helsingin työssäkäyntialueelta, johon kuuluvat Uusimaa, osa Kanta- ja Päijät-Hämettä sekä Salo ja Somero (ks. kuva 1).

Kuva 1. HSL:n liikenne-ennustemalliin sisältyvät kunnat vuonna 2019

4. Käsittelyn oikeusperusteet

Valtakunnallisessa Henkilöliikennetutkimuksessa kerättyjen henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste on yleinen etu (GDPR 6 art. 1e).

5. Rekisterin tietosisältö

Tutkimuksen toteuttamisesta ja aineiston keräämisestä on vastannut Liikennevirasto. HSL on saanut käyttöönsä valmiin tutkimusaineiston Helsingin seudun työssäkäyntialueelta. Siinä rekisteröityjä ovat henkilöt, jotka ovat vastanneet valtakunnalliseen Henkilöliikennetutkimukseen 2016. Alla on lueteltu aineiston sisältämät tiedot tai tietotyypit. Suorat tunnistetiedot on merkitty asteriskilla (*).

Tutkimusaineisto: vastaajan kyselyssä antamat vastaukset

- Taustatiedot: sukupuoli, ikä, kotitalouden jäsenten ikäryhmät, koulutusaste, tulotaso, pääasiallinen toiminta, äidinkieli, talotyyppi, kotiosoite*, työpaikan osoite*, koulun/opiskelupaikan osoite*, kesämökin tai vapaa-ajan asunnon osoite*
- Liikkumistottumukset: eri kulkutapojen käytön tiheys, ajokortin ja auton omistus sekä autolla vuodessa ajatut kilometrit, työmatkaedun käyttö
- Tutkimuspäivän matkat: matkan lähtöpaikan ja määränpään osoitteet* ja tyypit, lähtö- ja saapumisaika, matkalla käytetyt kulkutavat, matkalla mukana olleiden henkilöiden lukumäärä, matkan pituus

Aineiston henkilötietojen säilytysajat on kuvattu kohdassa 7.

Tutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista, eikä vastaamatta jättäminen aiheuttanut seuraamuksia väestöotokseen valitulle. Tutkimuksessa kerättiin vain tietoja, jotka ovat valtakunnallisen Henkilöliikennetutkimuksen tarkoituksen kannalta tarpeellisia, ja vain tarkoituksenmukaisella tarkkuudella.

Vastaajalta kysyttiin tarkat osoitetiedot matkan lähtö- ja määräpaikoista, jotta paikkatietoja voidaan liikenne-ennustemallissa muuntaa uusiin aluejakoihin liikennejärjestelmän ja maankäytön muuttuessa. Aineiston analyysivaiheen alussa HSL:llä kaikki vastaajan antamat osoitetiedot pseudonymisoidaan eli muunnetaan koordinaattitiedoiksi.

6 vuotta täyttäneiden lasten liikkumistietoja kerättiin, koska liikennejärjestelmän suunnittelussa pitää huomioida myös lasten liikkumistavat ja liikkumistarpeet. 6–14-vuotiaisiin otoshenkilöihin otettiin yhteyttä heidän huoltajansa kautta, jotta huoltaja voi päättää lapsen osallistumisesta tutkimukseen.

Kaikki Henkilöliikennetutkimuksen tutkimusaineistosta tehtävät tutkimukset ovat tilastollisia tutkimuksia. Niiden kiinnostuksen kohteena eivät ole yksittäiset ihmiset, vaan erilaiset tilastolliset tunnusluvut, kuten keskiarvot, jakaumat ja niiden alueittaiset ja väestöryhmittäiset vaihtelut. Tulokset julkaistaan erilaisina taulukoina ja kaavioina, joista ei voida erottaa yksittäisen vastaajan vastauksia tai päätellä vastaajien henkilöllisyyttä.

6. Säännönmukaiset tietolähteet

Tutkimusaineiston sisältämät tiedot ovat pääasiassa vastaajan itsensä antamia tietoja. Osoitetietoihin on kuitenkin yhdistetty alue- ja maankäyttöluokituksia, kuten postinumeroalueet ja Suomen ympäristökeskuksen kaupunki–maaseutuluokitus. Lisäksi vastaajan ilmoittamiin matkatietoihin on täydennetty tiedot matkan kestosta ja pituudesta HERE- ja matka.fi-aineistojen perusteella.

7. Henkilötietojen säilytysaika

Valtakunnallinen Henkilöliikennetutkimus 2016 -rekisterin henkilötietoja säilytetään HSL:llä vuoden 2034 loppuun asti, jonka jälkeen ne anonymisoidaan ja arkistoidaan HSL:lle.

1. Liikenne-ennustemallityössä on havaittu, että yhden vuoden tutkimusaineisto ei havaintomääränsä puolesta aina riitä mallin eri osien estimointiin. Estimoinnissa pitää siksi joskus yhdistää peräkkäisten tutkimusvuosien aineistoja (esim. kolme peräkkäistä tutkimusaineistoa) havaintojen riittävyyden varmistamiseksi. Koska valtakunnallisia Henkilöliikennetutkimuksia pyritään tekemään noin kuuden vuoden välein, vuoden 2016 tutkimusaineistoa tarvitaan ennustemallityössä noin 18 vuoden ajan, eli vuoden 2034 loppuun asti.
2. Tutkimusaineisto anonymisoidaan ja arkistoidaan HSL:n Liikennejärjestelmä ja tutkimukset -osastolle vuoden 2034 loppuun mennessä. Anonymisoinnissa vastaajien tietoja poistetaan ja karkeistetaan niin, että yksittäisen vastaajan tunnistaminen aineistosta estyy peruuttamattomasti.

8. Henkilötietojen vastaanottajat sekä tietojen säännönmukaiset luovutukset

Henkilötietoja ei luovuteta säännönmukaisesti.

HSL käsittelee henkilötietoja itse sekä hyödyntää henkilötietojen käsittelyssä HSL:n puolesta ja lukuun toimivia palveluntarjoajia. Palveluntarjoajia käytetään esimerkiksi erilaisten tutkimusten ja tarkastelujen tekemiseen tutkimusaineistosta. Henkilötietoja siirretään HSL:n lukuun toimiville palveluntarjoajille HSL:n ja palveluntarjoajan sopimien tietosuojaperiaatteiden mukaisesti.

HSL voi luovuttaa tutkimusaineistoa yksittäisissä tapauksissa Helsingin seudun ja HSL-alueen kunnille, valtion liikenneviranomaisille, tutkimuslaitoksille ja korkeakouluille Helsingin seudun asukkaiden liikkumista ja liikennettä koskeviin tilastollisiin, tieteellisiin ja historiallisiin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten. Luovutettavissa aineistoissa osoitetiedot on pseudonymisoitu korvaamalla ne koordinaattitiedoilla tai karkeammilla aluetiedoilla yksilöiden tunnistamisen mahdollisuuden minimoimiseksi.

Tutkimusaineiston luovutus edellyttää, että luovutuksensaaja laatii tutkimussuunnitelman, josta ilmenee aineiston käyttötarkoitus, ja että luovutuksensaajalla on henkilötietojen käsittelylle oikeusperuste. Tutkimusaineiston luovutuksesta laaditaan HSL:n ja luovutuksensaajan välille sopimus, jossa luovutusehdot määritellään. Luovutuksensaajasta tulee luovutetun tutkimusaineiston rekisterinpitäjä.

9. Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Rekisteriin sisältyviä henkilötietoja ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.

10. Rekisterin suojauksen periaatteet

Rekisteröityjä koskevat tiedot on suojattu seuraavalla tavalla:

1. Rekisterinpitäjän ja muiden rekisterin käsittelijöiden kanssa on sovittu tietojen suojauksesta.
2. Rekisterinpitäjän työntekijät ja muut henkilöt ovat sitoutuneet noudattamaan vaitiolovelvollisuutta ja pitämään salassa henkilötietojen käsittelyn yhteydessä saamansa tiedot.
3. Rekisterin käsittelijät hoitavat rekisterin ja siihen liittyvien tietojen säilytyksen hyvän tietojenkäsittelytavan mukaisesti ja noudattavat ehdotonta vaitiolo- ja salassapitovelvollisuutta.
4. Rekisterin tietoturvallisuus sekä henkilötietojen luottamuksellisuus varmistetaan tarkoituksenmukaisin teknisin ja hallinnollisin toimenpitein hyvän tietojenkäsittelytavan mukaisesti.
5. Rekisterinpitäjä on rajannut käyttöoikeudet ja -valtuudet tietojärjestelmiin ja muihin tallennusalustoihin siten, että tietoja pääsevät tarkastelemaan ja käsittelemään ainoastaan niiden lainmukaisen käsittelyn kannalta tarpeelliset henkilöt. Henkilötietoja sisältävien aineistojen käyttöön ovat oikeutettuja vain ne työntekijät, joilla työnsä puolesta on oikeus käsitellä tietoja. Jokainen käyttäjä tunnistautuu järjestelmään henkilökohtaisilla tunnuksillaan, jotka annetaan käyttöoikeuden myöntämisen yhteydessä. Käyttöoikeus päättyy henkilön siirtyessä pois niistä tehtävistä, joita varten käyttöoikeus on myönnetty.

11. Rekisteröidyn oikeudet

HSL:n saamassa tutkimusaineistossa ei ole vastaajien nimiä tai muita yksilöiviä henkilötietoja, joilla vastaaja voitaisiin luotettavasti tunnistaa. Siten vastaajalla ei ole mahdollisuutta tarkistaa häntä koskevia tietoja tutkimusaineistosta.

Koska Henkilöliikennetutkimus on tieteellinen tutkimus, jossa henkilötietojen käsittelyperuste on yleistä etua koskeva tehtävä, rekisteröidyn oikeudet ovat rajoitettuja. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle (Tietosuojavaltuutetun toimisto, puhelin vaihde: 029 5666700, sähköposti: tietosuoja@om.fi) jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta (GDPR 77 art.).

12. Muutokset

HSL voi tehdä tähän tietosuojaselosteeseen muutoksia ilmoittamalla muutoksista HSL:n tutkimusten verkkosivuilla osoitteessa www.hsl.fi/tutkimukset.